

SENÁT

PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

RNDr. JITKA SEITLOVÁ

MÍSTOPŘEDSEDKYNĚ

Více než tři roky vyšetřování a soudních řízení katastrofální havárie na řece Bečvě nepřinesly objasnění příčin a potrestání viníků.

V září 2020 došlo na řece Bečvě k rozsáhlé chemické havárii. Počáteční závažné chyby při jejím zneškodnění a likvidaci dávaly tušit, že nalezení viníka nebude snadné.

Policejní vyšetřování a soudní řízení

Šetření Policií ČR bylo provázeno řadou neobvyklých situací: soudní znalec před zjištěním všech skutečností veřejně označil viníka, řada důležitých svědků byla vyslechnuta až po několika měsících, odborná stanoviska expertů o možnostech šíření kontaminace nebyla státním zastupitelstvím respektována. Žaloba podaná soudu byla pro nedostatky šetření soudkyní vrácena a teprve po stížnosti žalobce z rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě muselo být na jejím podkladě zahájeno soudní řízení u Okresního soudu ve Vsetíně.

Hlavní soudní přelíčení bylo zahájeno 31. ledna v roce 2023, rozsudek vyhlášen 23. října 2023. Ředitel firmy Energoaqua, a.s. byl plně zproštěn obvinění a zjištěná pochybení firmy odkázána do správních řízení¹. Písemný rozsudek s odůvodněním byl však účastníkům řízení doručen až 28. února 2024. Teprve před několika dny (4. dubna 2024) podal státní zástupce nezbytné odůvodnění k opravným prostředkům odvolání a stížnosti, které uvedl do protokolu v hlavním přelíčení.

Celý spis, který nyní poputuje na Krajský soud v Ostravě má 7 tisíc stran, (6 svazků a 50 DVD). Samotné odůvodnění rozsudku čítá 1.068 odstavců na 368 stranách. Soudní řízení může být po prostudování tak rozsáhlého spisu očekáváno, v nejlepším případě, koncem roku. Pokud bude rozhodnutí „prvoinstančního“ soudu potvrzeno případ končí, aniž by byl viník havárie nalezen a potrestán, v opačném případě čeká mnoho dalších měsíců nebo roků soudních řízení s nejistým výsledkem.

¹ Správní řízení nemůže být před nabytím právní moci soudního rozhodnutí zahájeno.

V tzv. vedlejší větvi soudního řízení byly za nedbalostní trestní čin při plnění služebních povinností odsouzeni velitel hasičů, úředníci města Rožnov pod Radhoštěm a z Valašského Meziříčí k peněžitému trestu a zákazu činnosti. První dva se odvolali a včera 10. dubna 2024 bylo ve věci zahájeno hlavní líčení u Okresního soudu ve Vsetíně.

Legislativa a státní správa

Ze závěrů mého šetření a šetření expertní skupiny 2. listopadu 2020 (viz. tisková zpráva) a souhrnných prověření postupů veřejné správy z 2. června 2021 (viz. webové stránky) vyplynuly některé nedostatky v právních předpisech veřejné správy – především nejasné stanovení odpovědnosti za likvidaci a zneškodnění havárie, odběr vzorků nebo nedostatečná podpora odborné sekce státní správy. Za závažné bylo z naší strany považováno opožděné informování o varování obyvatelstva. Doporučili jsme také kontinuální monitorování kvality vody v řekách, zejména pod rizikovými průmyslovými aglomeracemi.

Ještě v roce 2021 jsem předložila senátní návrh novely zákona o integrovaném záchranném systému, který měl stanovit a zpřesnit povinnosti úřadů informovat neprodleně obyvatelstvo o případných rizicích havárie. Návrh nebyl postoupen Poslanecké sněmovně s odůvodněním přípravy rozsáhlé vládní novelizace zákona o IZS (návrh novely zatím nebyl předložen). Na řešení také čekají naše zjištění právní garance náhrad poškozeným.

Nyní je konečně v Poslanecké sněmovně projednávána novela zákona o vodách, která hlavní zjištěné nedostatky napравuje a navrhuje postupnou povinnost kontinuálního měření kvality odpadních vod na vyústí z nejrizikovějších provozů.

Jaký je stav případu po více než třech letech od havárie?

Přes vysokou pozornost široké veřejnosti a vynaložené úsilí řady externích expertů a obětavých dotčených osob se nepodařilo viníka havárie odhalit. Postižena sankcí byla za nedbalost jedna osoba veřejné správy, několik úředníků ČIŽP muselo odejít, rybáři dostali zatím částečnou náhradu za ztrátu desítek tun ryb, stav života v řece Bečvě bude dále pravidelně sledován. Za pozitivum lze snad označit novelu vodního zákona, která čeká ve Sněmovně na schválení.

Případ havárie na řece Bečvě nadále provází řada nezodpovězených otázek souvisejících s vážným podezřením na firmu tehdejšího předsedy vlády Andreje Babiše. Pachuť z politického ovlivnění celého řízení a vyšetřování případu u široké veřejnosti zůstává.

V Přerově dne 11. dubna 2024.

Zpracovala: Mgr. Kristýna Lauschová (lauschovak@senat.cz, 736 491 225)